

Nr 277.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3 § 3 mom. och 4 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensen och motorsprit, m. m.; given Stockholms slott den 14 maj 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning angående ändrad lydelse av 3 § 3 mom. och 4 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensen och motorsprit; samt
- 2) förordning om tilläggsskatt å motorsprit.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 3 § 3 mom. och 4 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit.

Härigenom förordnas, att 3 § 3 mom. och 4 § förordningen den 3 maj 1929 om särskild skatt å bensin och motorsprit¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

3 §.

3. Bensin, som tillverkats — — — till kontrollstyrelsen.

Bensin, som av — — — från lagerplatsen.

Tillverkaren skall — — — kontrollstyrelsens räkning.

3. Bensin, som tillverkats — — — till kontrollstyrelsen.

Bensin, som av — — — från lagerplatsen.

Tillverkaren skall — — — kontrollstyrelsens räkning.

Uderlåter tillverkare att avgiva deklARATION som avses i tredje stycket eller befinnes avgiven deklARATION oriktig, äger kontrollstyrelsen fastställa den skatt, som rätteligen skall utgå.

Försummar tillverkare att inom den angivna tiden inbetala skatten, skall för uttagande därav omedelbart verkställas utmätning, varom kontrollstyrelsen äger föranstalta.

Försummar tillverkare att inbetala skatt, som det enligt tredje stycket eller särskilt med stöd av fjärde stycket meddelat beslut åligger honom att erlægga, må skatten på framställning av kontrollstyrelsen omedelbart utmätas.

4 §.

Skatt å motorsprit skall erläggas av den, för vilkens räkning denaturering sker. Inbetalning av skatten skall verkställas genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning.

1. Kontroll å beskattningen av motorsprit utövas av kontrollstyrelsen i samband med den kontroll, varom förmåles i förordningen angående tillverkning och beskattning av brännvin.

¹ Senaste lydelse av 3 § 3 mom. se 1943:318 samt av 4 § se 1937:260.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

2. Partihandelsbolag som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker skall för varje kvartal upprätta och före utgången av påföljande månad till kontrollstyrelsen insända en på tro och heder avgiven deklaration angående den myckenhet motorsprit som bolaget under kvartalet utlämnat. Vad nu sagts skall i fråga om tillverkare av motorsprit äga motsvarande tillämpning beträffande sådan motorsprit, som tillverkaren efter tillstånd jämlikt 21 § 2 mom. förordningen angående tillverkning och beskattning av brännvin uttagit för användning i egen rörelse.

3. Deklaration som avses i 2 mom. skall vara till riktigheten styrkt av två trovärdiga personer.

4. Samtidigt med insändande av deklaration som avses i 2 mom. skall den enligt deklarationen upplupna skatten erläggas genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning.

5. Vad i 3 § 3 mom. fjärde och femte styckena stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande skattskyldig som avses i denna paragraf.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1948.

F ö r s l a g

till

förordning om tilläggsskatt å motorsprit.

Härigenom förordnas, att för motorsprit skall — utöver skatt varom förmäles i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit — till staten erläggas tilläggsskatt med 9 öre för liter; och skola de i nämnda förordning meddelade bestämmelserna rörande skatt å motorsprit tillämpas jämväl i fråga om sålunda utgående tilläggsskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1948.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 maj 1948.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, *fråga om ändrade bestämmelser rörande beskattningen av motorsprit* samt anför därvid följande.

Enligt 1 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit skall för motorsprit erläggas särskild skatt av sex öre för liter. Beskattningen av motorsprit, vilken ursprungligen beslutades vid 1924 års riksdag, har emellertid hittills icke vunnit tillämpning, utan har genom upprepade beslut uppskov successivt medgivits med skattens ikraftträdande. Det senaste uppskovet har lämnats genom förordning den 21 mars 1947 (nr 107) och gäller för tiden till den 1 juli 1948.

Beträffande statsmakternas tidigare behandling av denna skattefråga tillåter jag mig hänvisa till den redogörelse, som därutinnan lämnats i propositionen nr 113 till 1937 års riksdag. Av denna redogörelse framgår bland annat, att medgivandet av skattebefrielse för motorsprit från början avsåg att underlätta inarbetandet av dylikt bränsle i marknaden och samtidigt sörja för en viss tillgång till ett inhemskt motorbränsle, men att, sedan avsättningen av sulfitspritfabrikernas produktion blivit tryggad genom den år 1934 beslutade omregleringen av spritmarknaden, skattebefrielsen förlorat sin betydelse som stödåtgärd för industrien och därefter väsentligen kommit att beröra motortrafikens intressen.

Då uppskov med skattens ikraftträdande beslutades åren 1934 och 1937, motiverades detta med att en skatt å motorsprit skulle innebära en alltför kännbar belastning av motortrafiken. Priset å motorsprit exklusive skatt ställde sig vid båda dessa tillfällen avsevärt högre än priset å bensin inklusive skatt. När förslag om fortsatt uppskov med skattens ikraftträdande (proposition nr 135) förelades 1940 års lagtima riksdag, framhölls att berörda prisskillnad, såvitt då kunde bedömas, även i fortsättningen syntes bliva betydande och att en ytterligare fördyring av motorspriten skulle medföra kännbara olägenheter för motortrafiken. Skattebefrielsen borde därför

förlängas men med hänsyn till ovissheten om den blivande prisutvecklingen på området begränsas till ett år.

Då vid 1941 års riksdag förslag framlades om uppskov under ytterligare ett år med skattens ikraftträdande (proposition nr 230), motiverades detta av delvis andra skäl. Sålunda uttalades, att så som förhållandena då mera utvecklats sig med avseende å tillgången på motorbränslen frågan om en beskattning av motorsprit kunde betecknas såsom helt inaktuell. Trots ökad produktion inom landet kunde motorsprit icke tillhandahållas enskilda förbrukare i sådan omfattning, att denna förbrukning erhöle någon betydelse som skattekälla. Med hänsyn till ovissheten om den blivande utvecklingen på området ansågs emellertid alltjämt lämpligt, att uppskovet begränsades till ett år.

Jämväl i de senare framlagda förslagen om fortsatt uppskov med ikraftträdandet av skatten å motorsprit begränsades uppskovet varje gång till ett år.

Vid framläggande för 1946 års riksdag av förslag om ytterligare uppskov med skattens ikraftträdande uttalade jag, att det i och för sig vore önskvärt att ett mera definitivt beslut i ämnet fattades. Emellertid borde, sedan kriget upphört, hela frågan om den inhemska produktionen av sulfitsprit och om spritens fördelning å olika konsumtionsändamål upptagas till omprövning.

I det till 1947 års riksdag framlagda förslaget om uppskov med skattens ikraftträdande erinrade jag om att Kungl. Maj:t den 29 november 1946 bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillkalla högst sju utredningsmän att inom departementet biträda med utredning rörande spritfabrikationens omfattning och avsättningsförhållanden. I direktiven för utredningsmännen — vilka tillkallats den 18 december 1946 — hade särskilt angivits att vid utredningen även frågan om beskattningen av motorsprit borde upptagas till omprövning. I avvaktan på resultatet av denna utredning borde ytterligare uppskov medgivnas med ikraftträdandet av skatten å motorsprit, förslagsvis till den 1 juli 1948.

Den sålunda föranstaltade utredningen har numera slutförts. I ett den 30 januari 1948 avgivet *betänkande angående den svenska spritfabrikationen och dess avsättningsförhållanden* (SOU 1948: 19) ha utredningsmännen — vilka antagit benämningen 1946 års spritutredning — föreslagit åtskilliga förändringar i vad avser regleringen av sprittillverkningen inom landet. Spritutredningen har bland annat föreslagit, att den nuvarande regeln om potatisspritens monopol på avsättning av en mot konsumtionen av förtäringssprit svarande mängd sprit skulle upphävas och att i princip fri konkurrens skulle råda mellan potatissprit och sulfitsprit. För sulfitspritens del har spritutredningen — främst med hänsyn till tillverkningskostnadens höjd i förhållande till kostnaden för inköp och lagring av bensin — icke föreslagit några fortsatta stödåtgärder och således förutsatt upphävande av de genom förordningen den 7 juni 1934, nr 230, meddelade föreskrifterna angå-

ende tvångsinblandning av motorsprit i bensin. Från nu återgivna utgångspunkt har spritutredningen förordat, att den hittillsvarande skattefriheten för motorsprit skulle upphöra. I fråga om storleken av den skattesats, efter vilken motorspriten borde beskattas, har spritutredningen icke ansett sig böra framlägga något förslag, då spörsmålet härom vore beroende av vilken storlek bensinskatten komme att få genom beslut vid 1948 års riksdag.

Vidare torde i detta sammanhang böra nämnas, att *Kontrollstyrelsen* under hand till finansdepartementet ingivit en den 2 mars 1948 dagtecknad promemoria angående ikraftträdande av skatten på motorsprit. I promemorian har kontrollstyrelsen understruikit, att frågan om skattefrihet för motorsprit genom det vid 1948 års riksdag fattade beslutet om höjning av bensinskatten till 45 öre för liter kommit i ett annat läge än tidigare. Priset å motoralkohol vore för det dåvarande 43 öre för liter medan bensinpriset i svensk oceanhamn kunde angivas till 11 öre för liter. Om sistnämnda belopp ökades med bensinskatten å 45 öre, erhöles ett belopp av 56 öre för liter bensin. Härav framginge att efter den företagna höjningen av bensinskatten förutsättningarna för prisbildningen å motorsprit och därmed för spritblandade motorbränslen helt omkastats, i det att motorspriten skulle kunna tillgodogöra sig en avans på grund av den höjda bensinskatten med icke mindre än $(56 - 43 =)$ 13 öre för liter. Någon anledning att bereda motorspriten ett särskilt stöd av denna storleksordning funnes icke, särskilt i betraktande av de skäl spritutredningen anfört för avskaffandet av skattefriheten för motorsprit. Det vore därför erforderligt att snarast sätta skatten å motorsprit i kraft. Enligt kontrollstyrelsen syntes det därvid böra övervägas att, såsom ett provisorium intill dess nya bestämmelser om ordnandet av avsättningsförhållandena inom spritfabrikationen kommit till stånd, fastställa en skattesats för motorsprit av 15 öre för liter. I enlighet härmed skulle priserna för motorsprit och bensin — bortsett från parti- och detaljisttilläggen vilka i båda fallen kunde beräknas till cirka 10 öre för liter — komma att uppgå till $(43 + 15 =)$ 58 öre för motorsprit och $(11 + 45 =)$ 56 öre för bensin. Med hänsyn till att lagren av motorsprit för närvarande vore mycket begränsade vore en särskild lagerbeskattning av motorsprit icke erforderlig.

Departementschefen. Det av 1947 års riksdag beslutade uppskovet med ikraftträdandet av skatten å motorsprit motiverades med att en utredning dåmera igångsatts i syfte att undersöka spritfabrikationens omfattning och avsättningsförhållanden. Denna utredning, som uppdragits åt 1946 års spritutredning, har numera slutförts genom att spritutredningen avlämnat det förut omnämnda betänkandet rörande den svenska spritfabrikationen och dess avsättningsförhållanden. Någon proposition i ämnet kan emellertid icke medhinnas till 1948 års riksdag. Då det tidigare beslutade uppskovet med ikraftträdandet av skatten å motorsprit utlöper den 1 juli 1948, torde det dock redan nu vara erforderligt att taga ställning till frågan om ett

fortsatt uppskov kan anses påkallat och — om så icke skulle finnas vara fallet — huruvida någon ändring bör vidtagas i fråga om beskattningsreglerna.

Vad först angår frågan om fortsatt uppskov med skattens ikraftträdande må erinras om att spritutredningen förordnat att skatten snarast trädde i kraft. Att så bör ske — och detta oberoende av vilken ställning statsmakterna framdeles komma att taga till spritutredningens förslag i övrigt — synes mig uppenbart med hänsyn till den förändrade situation, som uppkommit i anledning av den vid 1948 års riksdag beslutade höjningen av bensinbeskattningen.

Därest något förlängt uppskov med ikraftträdandet av skatten å motorsprit icke meddelas, skulle detta innebära att motorspriten komme att från och med den 1 juli 1948 beskattas efter 6 öre för liter. Med hänsyn till att detaljhandelspriset å bensin för närvarande utgör omkring 70 öre per liter, därav 45 öre per liter motsvarar skatten å bensin, och med beaktande jämväl av att tillverkningskostnaden för motorsprit i allmänhet uppgår till cirka 43 öre för liter, synes emellertid en högre skattesats än 6 öre för liter böra tillämpas för motorsprit. Beskattningen av motorsprit torde böra avvägas så, att utförsäljningspriset å denna vara kommer att i stort sett motsvara utförsäljningspriset å bensin. I varje fall är en sådan avvägning mest lämplig under tiden intill dess statsmakterna blivt i tillfälle att taga slutlig ställning till spritutredningens förslag angående spritfabrikationens avsättningsförhållanden. Från dessa utgångspunkter anser jag mig därför, på sätt kontrollstyrelsen förordnat, böra tillstyrka, att skatten för motorsprit för tiden från och med den 1 juli 1948 fastställes till 15 öre för liter. Den i 1929 års förordning om särskild skatt å bensin och motorsprit upptagna bestämmelsen, enligt vilken skatten för motorsprit utgör 6 öre för liter, bör alltså träda i kraft från och med den 1 juli 1948 och från samma tid bör en tilläggsskatt å motorsprit med 9 öre för liter uttagas. Med hänsyn till att bestämmelserna om tilläggsskatt å bensin upptagits i en särskild författning och då den föreslagna höjningen av skatten å motorsprit med 9 öre för liter i första hand är föranledd av tilläggsskatten å bensin, torde även bestämmelserna om tilläggsskatt å motorsprit böra upptagas i en särskild författning.

Någon särskild beskattning av motorsprit som finnes i lager den 1 juli 1948 torde icke vara erforderlig.

I samband med ikraftträdandet av 1929 års förordning såvitt angår skatten å motorsprit torde vissa ändrade bestämmelser rörande erläggandet av nämnda skatt böra införas. Enligt vad i 4 § stadgas skall skatten erläggas av den, för vilkens räkning denaturering sker, och inbetalningen av skatten skall verkställas genom insättning å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning. Då numera Aktiebolaget Vin- & spritcentralen är ensamförsäljare — i första hand — av all motorsprit till återförsäljare, synes det vara mera rationellt att anknyta skattläggningen till bolagets försäljning av motorsprit. Bolaget bör därvid vara skyldigt att avgiva dekla-

ration till kontrollstyrelsen angående den myckenhet motorsprit, som under kvartalet utlämnats. Ett motsvarande deklarationsförfarande bör även föreskrivas för sådana tillverkare, som enligt 21 § 2 mom. brännvinstillverkningsförordningen äro berättigade att i den egna rörelsen disponera över sprit för motorändamål. Tillika bör föreskrivas att samtidigt med att deklarationen avlämnas skall den enligt deklarationen upplupna skatten erläggas genom insättning å förenämnda checkräkning. Vidare torde ett par ändringar av mera formell art böra företagas i förordningen om särskild skatt å bensin och motorsprit.

Såvitt nu kan bedömas kan skatten å motorsprit för nästkommande budgetår beräknas tillföra statsverket allenast ett relativt obetydligt belopp.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört ha inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) *förordning angående ändrad lydelse av 3 § 3 mom. och 4 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit; samt*
- 2) *förordning om tillägsskatt å motorsprit.*

Föredragande departementschefen hemställer, att nämnda båda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.